

Prædiken til Søndag septuagesima

Matt. 25,14-30

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus:

Jesus sagde: »Det er med Himmeriget som med en mand, der skulle rejse til udlandet og kaldte sine tjenere til sig og betroede dem sin formue; én gav han fem talenter, en anden to og en tredje én, enhver efter hans evne; så rejste han. Den, der havde fået de fem talenter, gik straks hen og handlede med dem og tjente fem til. Ligeledes tjente han med de to talenter to til. Men den, der havde fået én talent, gik hen og gravede et hul i jorden og gemte sin herres penge. Lang tid efter kommer disse tjeneres herre tilbage og gør regnskab med dem. Den, der havde fået de fem talenter, kom og lagde andre fem talenter på bordet og sagde: Herre, du betroede mig fem talenter; se, jeg har tjent fem talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Også han med de to talenter kom og sagde: Herre, du betroede mig to talenter; se, jeg har tjent to talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Så kom også han, som havde fået den ene talent, og han sagde: Herre, jeg kender dig som en hård mand, der høster, hvor du ikke har sået, og samler, hvor du ikke har spredt, og af frygt for dig gik jeg hen og gemte din talent i jorden. Se, her har du, hvad dit er. Men hans herre sagde til ham: Du dårlige og dovne tjener! Du vidste, at jeg høster, hvor jeg ikke har sået, og samler, hvor jeg ikke har spredt. Så burde du have betroet mine penge til vekselernerne, så jeg havde fået mit igen med rente, når jeg kom tilbage. Tag derfor talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter. For enhver, som har, til ham skal der gives, og han skal have overflod,

men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har. Og kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.«

Matthæusevangeliet 25,14-30

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 808, 125 årgang
Januar 2024
ISSN 0901-2214

”

Gud Helligånd! o, kom med klarhed fra det høje! Driv sorgen fra vor sjæl og tågen fra vort øje!”

Tror du på Gud? Sådan bliver jeg en gang imellem spurgt, måske sjældnere i dag, hvor jeg er præst, end dengang jeg læste teologi på universitetet. Men spørgsmålet dukker alligevel op en gang imellem, for i de senere år er det jo kommet til offentlighedens kendskab, at det ikke er noget, man sådan bare kan gå ud fra, at præster kan svare klart ”ja” til. Jeg har fået fortalt, at en nu afdød professor i teologi, anbefalede sine studerende et bestemt svar, hvis de skulle blive mødt med dette spørgsmål, tror du på Gud. De skulle svare: ”Hvad rager det dig?”

Og det er jo ikke noget helt dårligt svar, for troen er jo en sag mellem den enkelte og Gud, og ikke noget der sådan kan granskes og vurderes, ofte ikke en gang af os selv, og da slet ikke af andre.

Men alligevel så følger jeg ikke professorens råd, når jeg i dag får det spørgsmål. Som præst skal man jo ret ofte sige trosbekendelsen, ja, man er den, der står foran sin menighed eller sine konfirmander og siger for på bekendelsen. Og man har den vidunderlige opgave at døbe børn og ind imellem også voksne på den bekendelse, sådan som jeg gjorde det for lidt siden, så derfor synes jeg ikke det rigtigt går at svare med det noget afvisende modspørgsmål: ”Hvad rager det dig?”

Så jeg svarer som regel: ”Ja, det gør jeg da!” Eller hvis jeg er i mit lidt mere kække lune, eller hvis situationen indbyder til det, så svarer jeg: ”Jada, hvem skulle jeg ellers tro på?” Og hvis der så er mulighed for det, kan man jo begynde en samtale om, hvad det så betyder, for man har jo ikke sagt ret meget, uanset hvilket kort svar, man kommer med. For det kommer jo også an på, hvad spørgeren mente med sit spørgsmål?

Ofte viser det sig, at spørgsmålet egentlig lige så godt kunne have været: ”Findes Gud?”, ”Er Gud virkelig til?”, ”Tror du, Gud eksisterer?” Og ”Hvilken Gud taler du om?” For spørgsmålet om, hvorvidt Gud findes, giver ikke ret meget mening, hvis vi ikke er enige om, hvad det er for en Gud, det handler om.

Martin Luther, den betydningsfulde reformator og kirkefader for vores protestantiske eller evangelisk-lutherske kirke, han skrev engang en forklaring til det første af De ti bud, det der lyder: ”Du må ikke have andre guder end mig.” Og her skrev han: ”En Gud kaldes det, som man venter sig alt godt fra, og som man tager sin tilflugt til i al nød. Altså er det at have en Gud intet andet, end at man af hjertet stoler og tror på ham. Det er alene hjertets tillid og tro, der afgør, både hvad der er Gud og afgud”.

Om Gud – eller skulle jeg sige en gud, med lille g – findes, det kommer an på, hvem Gud er. Hvis man i al nød tager sin tilflugt til penge, til mammon, så er det ens gud, og det er jo en gud som unægtelig findes, men det er heller ikke svært at indse, at det ud fra et kristeligt synspunkt er en afgud, en falsk gud, som det ikke er værd at sætte al sin tro og tillid til. Spørgsmålet om, hvorvidt gud findes, er altså et tomt spørgsmål, så længe der ikke først er spurgt: ”Hvem er Gud?”

”For en ukendt Gud”. Sådan stod der skrevet på en af helligdommene på Areopagos-højen i Athen ifølge den tale, Paulus holder i epistlen fra Apostlenes Gerninger, som jeg læste i begyndelsen. Og Paulus tolker denne indskrift derhen, at atenerne er ”meget religiøse”. Det lyder måske som noget positivt, at Paulus her begynder med at rose deres ivrige gudsyndelse, men det er vist kun på skrømt, og mange oversættelser af dette sted, der ikke er helt let at oversætte, bruger ord som ”over-religiøse” eller endda ”overtroiske” i stedet for ”meget religiøse”, og dermed antydes det, at Paulus slet ikke er ude på at rose atenerne. Det er højst et retorisk kneb, der skal få dem til at lytte.

For hvad Paulus ellers siger i sin tale, handler netop om, at den Gud, han forkynnder, bestemt ikke er en ukendt Gud. Det er den ”Gud, som har skabt verden med alt, hvad den rummer, og som er Herre over himmel og jord”. Det er den Gud, i hvem vi lever, ånder og er, ham, der ”giver alle liv og ånde og alle ting”. Det er den Gud, vi i trosbekendelsen begynder med at kalde Gud Fader, den almægtige, himlens og jordens skaber.

Men Paulus går videre og taler om, at denne Gud netop ikke længere er ukendt, men at Gud har åbenbaret sig i en mand, ved hvem Gud vil holde dom over hele verden med retfærdighed, og ”det har han gjort troværdigt for alle ved at lade ham opstå fra de døde”. Og det er jo alt det, vi i trosbekendelsen siger i den anden del, den der handler om Jesus Kristus. I ham har Gud vist sig for os, gjort sig kendt for os, så vi ikke længere blot kan sige, at Gud er ukendt. Med Jesus, Guds Søn, ved vi, hvem Gud er, som vi sang det i den anden salme i dag.

Og denne Jesus fortæller i dagens tekst fra Matthæusevangeliet en lignelse om, netop hvad denne ”dom med retfærdighed”, som Gud holder over os, er for noget. Lignelsen om de betroede talenter, som den kaldes, og som vel er en af de mest kendte fra Det Nye Testamente. Historien om de tre tjenere, der hver efter evne – og læg vel mærke til det – bliver betroet en del af deres Herres formue, da Herren rejser bort. Om de to første, der får formuen til at yngle, og bliver rost af Herren, for så at gå ind til deres Herres glæde, som det hedder.

Så er der den tredje, dovne og uduelige tjener, der graver pengene ned, og tror at det så er den hellige grav, og at formuen er vel forvaret. Den dårlige tjener, der dømmes ude af Herren for sin skændige forvaltning af formuen. Jamen, er det da ikke den mest inhumane og ubarmhjertige Herre, vi her stilles over for?

Men hvad er det, de tre tjenere i lignelsen egentlig gør? Ja, de to første gør kun det, deres gode Herre med rette kan forvente af dem. De kender deres

Herre, ligesom den tredje og uduelige tjener også gør det, og gør alene hans vilje på hans bud og forventning. De gjorde det eneste, der var muligt for dem, fordi de vidste at de var tjenere for en Herre, og hans vilje derfor var deres vilje. De valgte i grunden ikke. De var valgt.

Den tredje og dovne tjener derimod, han gav sig selv et valg. Og han valgte sig selv. Han stoledede ikke på sin Herres godhed, og derfor kom han til at frygte Herren, og netop frygte for – sig selv. Han misforstod den frihed, han var givet, og brugte den til at gøre en slags oprør mod sin Herre, ved ikke at gøre, hvad han vidste var forventet. Han blev givet friheden til at finde den bedste måde at tjene sin Herre, men han valgte at bruge den til at tjene sig selv, og kom derfor til at frygte Herren.

De gode tjenere fulgte deres gode og barmhjertige Herres fordring; den onde tjener fornægtede sin gode og barmhjertige Herre og fulgte sin nye Herre, sin friheds, sin selvstændigheds, sin egoistiske fordring. Så blev han kastet udenfor – uden for sin Herres Glæde, men ikke udenfor sin Herres Magt; Herren er den samme Herre, alles Herre; for den, der elsker, er han den gode Herre; for den, der frygter, den strenge Herre.

Og hvem tør sige, at de ikke bærer frygten i sig, frygten for at vi ikke er gode nok, for det er vi jo ikke. Men evangeliet, det glædelige budskab til os er, at selvom vi er den dovne og uduelige tjener i dag, så vil Gud række os det talent, at vi kan tage imod hans nåde og igen tjene til vores Herres glæde – og dermed også vor egen – ved at tage imod Hans opstandne Søn, Jesus Kristus. For i grunden er det, hvad talenterne er i lignelsen, og hvad ligner at gå hen og begrave den opstandne frelser igen? Han er Guds Ord til os om, at vi i Jesus er givet er givet en renset, en ny begyndelse på at gøre Gud Herrens vilje til vor egen vilje, og få Guds Ord til at yngle.

I dåben bliver vi Guds børn, Jesu Kristi søstre og brødre. Det er det ord, det talent, der betros os. Og Gud rækker os dette Ord igen og igen, i evangeliet

om den korsfæstede og opstandne Jesus, og Ordet bliver legemligt i nadverens brød og vin, der, som vi tydeligt siger det, er Kristi legeme og blod, udgydt for os til syndernes forladelse. Han tager bolig i os og handler med os.

At tro på Gud betyder at leve på dette Ord. Leve det menneskeliv, der nu bliver en givet, og tjene Gud i alle ting ved at tjene vor næste. Menneske først, kristen så, skrev Grundtvig et sted. Men – og det var netop Grundtvigs pointe – det kan i grunden kun den kristne sige. Det er en cirkelslutning, men det er ikke en ond cirkel. Det er den frihedens cirkel, der tegnes af, at vi frit vælger at gøre Guds nødvendige vilje.

Findes Gud så? Ja, for at leve på dette ord, for at tro det, så må vi også tro – men netop kun tro, og i en anden betydning af det ord – at det er den ene og almægtige Gud, der virkelig er magten til at være til i alt, hvad der er til, som Løgstrup formulerede det. Men den Gud kan vi kun kende i strålerne fra hans åbenbaring i Jesus. Gud er ikke ukendt. I Ham og hans dom tilintetgøres den dovne og uduelige tjener for i stedet at skænke os Kristi eget opstandelsesliv. Vi bliver kaldet til at gå ind til vor Herres glæde. Amen.

Karsten Bjerreskov Farup

Sognepræst i Stigs Bjerghby-Mørkøv-Skamstrup-Frydendal Pastorat

Salmer (Den Danske Salmebog):

752: Morgenstund har guld i mund

392: Himlene, Herre, fortælle din ære

57: Herre, fordi du

694: Jesus, at du blev min broder

728: O Herre, du gav mig en lod af din jord (v. 4, nadver)

7: Herre Gud, dit dyre navn og ære

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke, Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov – Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk